

TOESPRAAK VAN DE VOORZITTER VAN DE EERSTE KAMER DER STATEN- GENERAAL TER GELEGENHEID VAN DE OPENING VAN HET PARLEMENTAIR OVERLEG KONINKRIJKSRELATIES op 12 juni 2006

Collega's, zowel van de Nederlandse Antillen en Aruba als van de Tweede en Eerste Kamer, minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties,

Van harte heet ik u allen welkom op deze eerste dag van het Parlementair Overleg Koninkrijksrelaties! Graag open ik dit overleg tussen parlementariërs van de drie landen van het Koninkrijk. Vandaag is het al weer de vierde keer dat ik uw bijeenkomst mag openen. Toch is er ook deze keer voor mij een aantal onbekende gezichten. Dat komt in de eerste plaats doordat er sinds de laatste bijeenkomst in Den Haag op Aruba alweer een aantal maanden geleden verkiezingen hebben plaatsgevonden. Ongetwijfeld is in januari tijdens de Contactplan bijeenkomst op Curacao de Arubaanse delegatie al in de nieuwe samenstelling aangetreden, maar daar was ik niet bij. In de tweede plaats hebben zich sinds de Statenverkiezingen op 17 januari jl. – waarvan we ons afvragen of het de laatste zijn geweest - ook in de Antilliaanse Staten veranderingen voorgedaan. Voor beide delegaties geldt dan ook dat er veel bekende, maar tevens een aantal nieuwe deelnemers zijn aan het Parlementair Overleg Koninkrijksrelaties in Nederland.

Parlementair Overleg Koninkrijksrelaties: het is een nieuwe benaming voor uw bijeenkomst, in plaats van de sinds jaar en dag gebruikte term Contactplan bijeenkomst. Het Contactplan is immers al in 1970 ingesteld als instrument voor persoonlijke ontmoetingen en een goede communicatie tussen leden van de parlementen binnen het Koninkrijk. Na 36 jaar is vernieuwing van deze naam op haar plaats gebleken. Hoewel het al lang geleden is dat de eerste Contactplan bijeenkomst plaatsvond met als partners de Nederlandse Antillen, Suriname en Nederland, lijkt in de huidige situatie van beoogde staatkundige vernieuwingen bij uitstek voor een parlementair overleg een belangrijke rol weggelegd. Juist nu is het van het grootste belang om te investeren in het verbeteren van wederzijds begrip en in het wegnemen van onderling wantrouwen. Er moet dan ook meer zijn dan een 'contactplan' in de letterlijke betekenis van het woord. Het is adequaat overleg als effectieve vorm van parlementaire diplomacy tijdens de formele en informele bijeenkomsten deze week, dat noodzakelijk is.

Sinds in 1954 het Statuut als hoogste constitutionele regeling in werking trad, is er veel veranderd in de wereld, maar zeker ook in het bijzonder in Europa. Nederland, de Nederlandse Antillen en Aruba kunnen zich daaraan natuurlijk niet onttrekken en zij moeten dat ook niet willen. Veranderingen bieden nieuwe kansen. Kansen vooral om naar elkaar toe te groeien, want ondanks de haarscheuren die in dat proces optreden, is er wel degelijk sprake van integratie van landen en volken. Dat is **winst**: een winst die zich mag vertalen in onze betrekkingen. Een halve eeuw geleden begon de Europese eenwording vanuit de gedachte dat oorlog kon worden voorkomen als landen structureel met elkaar zouden samenwerken. Een van de drie landen van het Koninkrijk, Nederland, is toen toegetreden tot de Europese Gemeenschap. De Europese Gemeenschap is gegroeid tot de Europese Unie en is inmiddels uitgebreid tot 25 landen die zich tot elkaar verplicht weten. 25 Landen die, hoewel op veel punten staatsrechtelijk gezien soeverein, nauw met elkaar verbonden zijn. Het is dan ook het juiste moment om de relaties binnen het Koninkrijk in het licht van de 21ste eeuw te bezien en te voorkomen dat de houdbaarheidsdatum gaat verlopen. Het moment bij uitstek om gezamenlijk te bezien hoe de nauwe banden binnen het Koninkrijk versterkt kunnen worden zonder de eigen verantwoordelijkheid aan te tasten. Sterker wellicht: die verantwoordelijkheid moeten we inpassen in de taak die we gezamenlijk hebben om 't welzijn te dienen van de mensen dat ons in politieke zin is toevertrouwd. De gezamenlijke zoektocht naar een nieuwe staatkundige structuur moet daaraan dienstbaar zijn en is een verplichtende uitdaging voor onze regeringen, maar evenzeer voor ons als parlementariërs.

Inmiddels bevinden wij ons in het Koninkrijk in een fase waarbij nieuwe relaties binnen het Koninkrijk en staatkundige vernieuwingen onze gemoederen bezighouden. De vaak gestelde vraag of het Statuut niet zou moeten worden aangepast aan de nieuwe ontwikkelingen blijkt niet gemakkelijk en eenduidig te worden beantwoord. We kennen immers ook de pleidooien voor een betere benutting van de mogelijkheden die het huidige Statuut nu al biedt om allerlei vormen van samenwerking op te zetten en te coördineren. Een eerste voorbereidende Ronde Tafel Conferentie heeft in november vorig jaar plaatsgevonden. Als alles volgens het tijdschema van het daar afgesproken proces verloopt, zal in juli 2007 het land Nederlandse Antillen ophouden te bestaan, zouden Curacao en Sint Maarten landen kunnen zijn en Bonaire, Saba en Sint Eustatius rechtstreekse banden met Nederland hebben en samenwerking met de andere eilanden zijn aangegaan.

Bij nieuwe staatkundige verhoudingen past ook een nieuwe vorm van parlementair overleg. Maar vóór die tijd, totdat het zover is, ligt er nog een aantal knelpunten dat zal moeten worden opgelost, onder meer op het gebied van de rechtshandhaving, effectief financieel toezicht en deugdelijk bestuur en niet in de laatste plaats de schuldsanering, die specifiek is geagendeerd voor dit Parlementair Overleg. Tijdens de begrotingsbehandeling in deze Kamer op 14 februari jl. is over het proces van de staatkundige veranderingen op de Nederlandse Antillen intensief met de minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties gesproken. Er is zelfs Kamerbreed een motie ter zake aangenomen. Zoals de regering weet, wordt met het instrument van de motie in de Senaat zeer terughoudend omgegaan om de bijl niet bot te maken. Het inzetten van het wapen van een motie in de Eerste Kamer heeft dan ook een zodanige zeggingskracht dat de regering een probleem heeft als een aangenomen motie niet voor de volle 100% serieus wordt genomen. De motie benadrukt het belang dat ook deze Kamer hecht aan een succesvol verloop van de onderhandelingen. Zij is van mening dat nu de tijd rijp is voor staatkundige vernieuwing en dat knopen moeten worden doorgehakt. Het is onvoldoende alleen maar onze best te doen: wij zijn het de burgers van onze landen verplicht om daadwerkelijk tot meer overeenstemming te komen.

Ik heb begrepen dat minister Pechtold de Antillen en Aruba al 10 maal heeft bezocht, maar mij lijkt dat bij het vinden van oplossingen, bij het komen tot overeenstemming, ook een belangrijke rol voor het Parlementaire Overleg Koninkrijksrelaties is weggelegd. Als Voorzitter van de Eerste Kamer mag én wil ik u geen opdracht geven. De opdracht deze week om vooruitgang te boeken moet u zichzelf stellen, omdat ú verantwoordelijk bent, ú het vertrouwen heeft gekregen van de kiezers, ú degenen bent op wie de burgers van onze landen rekenen. Van harte hoop ik, dat uw activiteiten deze week getuigen van moed, ook omdat het een voorrecht is volksvertegenwoordiger te mogen zijn.